

Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava

Priručnik za unutarnji nadzor zaštite na radu od rizika zbog izloženosti azbestu

Ožujak, 2013.

Uvod

Cilj ovog specifičnog priručnika je pružanje osnovnih informacija o problematici zaštite na radu od rizika zbog izloženosti azbestu, uključujući i prevenciju takvih rizika koji nastaju ili bi mogli nastati zbog izlaganja azbestu na radu i mjestima rada te izrada kontrolnih lista za obavljanje unutarnjeg nadzora zaštite na radu kod poslodavca.

Pretpostavlja se da će poslodavci kod provođenja unutarnjeg nadzora zaštite na radu kao i kod procjenjivanja rizika te pripreme i uvođenja mjera za otklanjanja nedostataka i poboljšanje zaštite na radu blisko surađivati s osobama na radu i njihovim predstavnicima.

Zakonske osnove

Osnovne zahtjeve sigurnosti i zaštite zdravlja osoba na radu propisuje važeći Zakon o zaštiti na radu, prije svega kroz sljedeće odredbe:

- prilagođavanje uvjeta rada spolu, dobi te duševnim i tjelesnim sposobnostima osoba na radu (članak 7. stavak 4. točka 3.),
- osposobljavanje i informiranje osoba na radu, usmjereno na postizanje odgovarajuće razine sigurnosti i zaštite zdravlja (članak 7. stavak 4. točka 4., članak 26. stavak 1., članak 27. i članak 31. stavak 1.),
- izrada procjene rizika, s ciljem uklanjanja ili smanjenja rizika na najmanju moguću mjeru (članak 18.),
- procjena zdravstvene sposobnosti za rad (članak 34., članak 35. i članak 36.).

- korištenje opasnih radnih tvari (članak 45., članak 46., članak 47., članak 48. i članak 49.)
Detaljne zahtjeve sigurnosti i zaštite zdravlja osoba na radu od rizika zbog izlaganja azbestu određuje Pravilnik o zaštiti radnika od rizika zbog izlaganja azbestu (NN 040/2007).

Direktiva 83/477/EEC o zaštiti radnika pred rizicima zbog izloženosti azbestu pri radu / 2. pojedinačna smjernica u smislu članka 8. smjernice 80/1107/EEC

Council Directive 83/477/EEC of 19 September 1983 on the protection of workers from risks related to exposure to asbestos at work / second individual Directive within meaning of Article 8 of Directive 80/1107/EEC /

Odredbe ovog Pravilnika odnose se na aktivnosti u kojima su osobe na radu tijekom rada izložene ili mogu biti izloženi prašini koja nastaje od azbesta ili materijala koje sadrže azbest.

U slučaju bilo kakve aktivnosti kod koje je vjerojatan rizik izlaganju prašini koja nastaje od azbesta ili materijala koji sadrže azbest, poslodavac u skladu s odredbama Pravilnika o izradi procjene opasnosti mora procijeniti rizik na način da utvrdi prirodu, stupanj te trajanje izlaganja radnika prašini koja nastaje od azbesta ili materijala koji sadrže azbest.

Pravilnik implementira osnovna načela prevencije rizika na radu:

- 1) izbjegavanja rizika,
- 2) procjenjivanja rizika,
- 3) sprječavanja rizika na njihovom izvoru,
- 4) prilagodbe rada osobama na radu u svezi s oblikovanjem mjesta rada, izbora opreme te načina rada i proizvodnje radi ublažavanja jednoličnog rada, statodinamičkog opterećenja i rada po učinku, u cilju smanjenja njihovog štetnog učinka na zdravlje,
- 5) prilagođavanja tehničkom napretku,

- 6) zamjene opasnog neopasnim ili manje opasnim,
- 7) planiranja prevencije povezivanjem tehnologije, organizacije rada, uvjeta rada, ljudskih odnosa i utjecaja radnog okoliša,
- 8) davanja prednosti skupnim mjerama zaštite pred pojedinačnim,
- 9) odgovarajuće osposobljavanje i obavješćivanje osoba na radu i drugih osoba.

Kako se služiti ovim priručnikom?

Osoba koja popunjava obrasce za ocjenjivanje u sklopu priručnika (self-audit) mora biti stručno osposobljena i raspolagati s dovoljno informacija o postupcima u pojedinim područjima ZNR-a te imati položaj s kojeg može utjecati na potrebne pozitivne promjene. Priručnik je pomoć za identificiranje područja koja je potrebno poboljšati.

Na pitanja navedena u pojedinim kontrolnim popisima odgovara se pomoću jedne od navedenih mogućnosti.

Ako je na osnovi ocjenjivanja potrebno upotrijebiti odgovor „N – Ne“, ili „Dj – Djelomično“, potrebno je također predložiti mjere za poboljšanje stanja radi zadovoljavanja zakonskih zahtjeva vezanih za sigurnost i zaštitu zdravlja.

Ako je zakonska obveza ispunjena tek djelomično, upotrijebi se odgovor „DJ – Djelomično“. U tom se slučaju mora u dijelu „Bilješke“ konkretno navesti što nije napravljeno u skladu sa zakonom. Kod ostalih odgovora (D – DA, N – Ne, I – Irelevantno), moguće je također prema procijeni upotrijebiti objašnjenje putem bilješke.

Alternativan odgovor „I – Irelevantno“ moguće je upotrijebiti samo u slučaju da se predmetno pitanje ne odnosi na poslodavca (npr. navedena se djelatnost ne obavlja, dotični se strojevi ili tehnički uređaji ne koriste i sl.).

Pojam „azbest“

Za potrebe ovog Priručnika »azbest« označava sljedeće vlaknaste silikate:

- azbest aktinolit, CAS br. 77536-66-4,
- azbest grinerit (amozit), CAS br. 12172-73-5,
- azbest antofilit, CAS br. 77536-67-5,
- krizotil, CAS br. 12001-29-5,
- krokidolit, CAS br. 12001-28-4,
- azbest tremolit CAS br. 77536-68-6.

DUŽNOSTI POSLODAVCA

Organizacijske i tehničke mjere

Provođenjem unutarnjeg nadzora poslodavac provjerava tehničke i organizacijske mjere zaštite na radu na mjestima rada u punom opsegu te je u slučaju potrebe obavezan poduzeti mjere za poboljšanje stanja.

Kontrolni popis

Br:	Pitanje	Procjena				Bilješke
		D	D j	I	N	
2.	Da li se nadležnom tijelu inspekcije rada dostavljaju prijave o obavljanju radova s azbestom najmanje osam dana prije početka radova?					
3.	Da li je osobama na radu i/ili njihovim povjerenicima za zaštitu na radu omogućen pristup dokumentima koji su predmetom prijave početka radova?					
4.	Da li se poštuje zabrana raspoređivanja maloljetnika, trudnica i dojilja na radna mjesta gdje bi mogli biti izloženi prašini azbesta ili prašini materijala koji sadrži azbest?					
5.	Da li se poštuje zabrana primjene azbesta tehnologijom prskanja kao i zabrana radnih postupaka koji uključuju materijale niske gustoće (manje od 1 g/cm ³) za izolaciju i zvučnu izolaciju, a sadrže azbest?					
6.	Da li se poštuje zabrana obavljanja aktivnosti pri kojima su radnici izloženi vlaknima azbesta prilikom vađenja azbesta ili proizvodnje i prerade azbestnih proizvoda ili proizvodnje i prerade proizvoda koji sadrže namjerno dodani azbest, (iznimka su aktivnosti obrade i odlaganja proizvoda koji nastaju pri rušenju ili uklanjanju azbesta)?					
7.	Da li se pri izvođenju radova s azbestom provode aktivnosti za smanjenje izloženosti osoba na radu prašini azbesta ili materijala koji sadrže azbest - na najmanju moguću mjeru:					

	<p>-da li se broj osoba na radu koje su izložene ili bi mogli biti izložene ograničava na najmanju moguću mjeru</p> <p>-da li se proces rada tako planiran, da pri njemu ne nastaje prašina azbesta, a ukoliko to nije moguće tako, da ne dolazi do oslobađanja prašine azbesta u zrak</p> <p>-da li su svi prostori i oprema za obradu azbesta takvi da je moguće njihovo redovno i učinkovito čišćenje i održavanje (prostorija i opreme)</p> <p>-da li se azbest ili materijali koji sadrže azbest i stvaraju prašinu čuvaju i prevoze u ambalaži koja je zatvorena, zapečaćena i označena</p> <p>-da li se otpatci koji sadrže azbest, prikupljaju i što je moguće prije odvoziti s mjesta rad te odlažu u skladu s propisima zaštite okoliša</p>					
8.	Da li je osigurano da u osmosatnom vremenski prilagođenom prosjeku nijedna osoba na radu nije izložen koncentraciji azbesta u zraku većoj od 0,1 vlakna na cm ³					
9.	Poduzimaju li se mjere za otklanjanje utvrđenih nedostataka?					
10.	<p>Da li poslodavac voditi evidenciju osoba na radu, koje obavljaju aktivnosti gdje su izložene ili bi mogle biti izloženi prašini azbesta ili prašini materijala koji sadrži azbest te da li evidencija uključuje podatke o vrsti i trajanju aktivnosti te stupnju izloženosti?</p> <p>(Poslodavac mora specijalistu medicine rada, koji je odgovoran za zdravstveni nadzor, omogućiti uvid u evidenciju.</p> <p>Svaka osoba na radu ima pravo uvida u podatke iz evidencije koji se odnose na nju osobno.</p> <p>Osobama na radu i/ili povjerenicima za zaštitu na radu mora biti omogućen uvid u anonimne zbirne podatke iz evidencije.</p> <p>Poslodavac mora čuvati evidenciju četrdeset godina od dana prestanka izlaganju azbestu.)</p>					

Procjena rizika - aktivnosti u kojima su osobe na radu tijekom rada izloženi ili mogu biti izloženi prašini koja nastaje od azbesta ili materijala koje sadrže azbest.

Procjena rizika je postupak kojim se utvrđuje razina rizika glede nastanka ozljeda na radu, profesionalnih bolesti, bolesti u svezi s radom te poremećaja u procesu rada koji mogu izazvati štetne posljedice za sigurnost i zdravlje osoba na radu.

Procjena rizika podrazumijeva:

- utvrđivanje rizika koji se javljaju pri obavljanju poslova na mjestu rada
- procijenjivanje rizike
- određivanje mjera za uklanjanje ili smanjenje procijenjenih rizika

Kontrolni list						
Br.	Pitanje	Vrednovanje				Bilješke
		D	Dj	I	N	
1.	Postoji li pisana procjena rizika koja definira opasnosti ili štetnosti te utvrđuje razinu rizika za osobe na radu?					
2.	Da li je procjena rizika izrađena u skladu s propisima ZNR?					
3.	Da li je procjena rizika dostupna osobama na radu, ovlaštenicima i povjerenicima za ZNR?					
4.	Odgovara li procjena rizika stvarnom stanju?					
5.	Postoji li plan mjera za smanjenje utjecaja preostalih opasnosti?					
6.	Da li su osobe na radu prilikom osposobljavanja upoznate sa svim činjenicama i okolnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje?					
7.	Da li osobe na radu znaju najznačajnije opasnosti ili štetnosti vezano za aktivnosti i mjesto rada na kojem postoji ili je moguća izloženost prašini koja nastaje od azbesta ili materijala koje sadrže azbest?					
8.	Odgovaraju li predložene i poduzete mjere razini opasnosti ili štetnosti?					
9.	Da li se poduzimaju mjere za poboljšanje stanja?					
10.	Da li su određeni rokovi i odgovornost za izvršenje donesenih mjera?					
11.	Da li je osigurana kontrola poduzetih mjera?					
12.	Da li su predloženim mjerama otklonjene opasnosti ili štetnosti, ili su ih smanjile na prihvatljivu razinu?					

13.	Prati li poslodavac promjene u tehnologijama, radnim postupcima i zakonodavstvu?					
14.	Da li poslodavac ažurira procjenu rizika?					

Mjerenje koncentracije azbestnih vlakana u okolišu na mjestu rada

Kontrolni list						
Br.	Pitanje	Vrednovanje				Bilješke
		D	Dj	I	N	
1.	Da li se ovisno o rezultatima procjene rizika te radi osiguranja maksimalno dopustive granične vrijednosti redovno obavljaju mjerenja koncentracije azbestnih vlakana u okolišu na mjestu rada?					
2.	Da li je uzimanje uzoraka reprezentativno za osobnu izloženost osoba na radu prašini koja nastaje od azbesta ili materijala koje sadrže azbest?					
3.	Da li se uzimanje uzoraka obavlja nakon konzultacije s radnicima i/ili njihovim predstavnicima?					
4.	Da li uzimanje uzoraka obavlja samo ovlaštena i osposobljena osoba koja posjeduje propisanu opremu za uzimanje uzoraka u skladu s propisima koji utvrđuju uvjete pod kojima pravne i fizičke osobe mogu obavljati ispitivanja u radnom okolišu te da li se uzeti uzorci analiziraju opremom za mjerenje koncentracije vlaknastih tvari?					
5.	Da li je trajanje uzimanja uzoraka takvo da je moguće ustanoviti relevantnu izloženost za razdoblje od osam sati (jedna smjena) mjerenjima ili pomoću vremenski prilagođenih izračuna?					
6.	Da li se za analizu upotrebljava metoda određivanja koncentracije pomoću fazno kontrastnog elektronskog mikroskopa u skladu s preporukom Svjetske zdravstvene organizacije. (Pri određivanju koncentracije azbestnih vlakana u zraku radnog okoliša, uzimaju se u obzir samo vlakna s dužinom većom od 5 µm, promjerom manjim od 3 µm i s odnosom dužina: promjer > 3:1.)					

7.	Da li su tamo gdje je prekoračena granična vrijednost, utvrđeni razlozi prekoračenja granične vrijednosti te da li su što je prije moguće poduzete odgovarajuće mjere za poboljšanje stanja? (Rad se ne smije nastaviti na ugroženom području dok se ne poduzmu odgovarajuće mjere za zaštitu izloženih osoba na radu.)					
8.	Da li je, kako bi se provjerila djelotvornost provedenih mjera, odmah izvršeno novo mjerenje koncentracije azbesta u zraku?					

Osobna zaštitna oprema te radni postupci

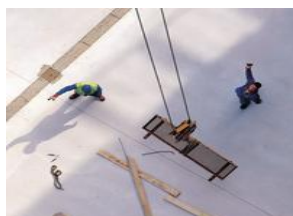
Poslodavac je obavezan u skladu s propisima zaštite na radu osigurati osobnu zaštitnu opremu te sigurne radne postupke. Kada zaštitu na radu nije moguće osigurati na drugačiji način, poslodavac mora osobama na radu osigurati osobnu zaštitnu opremu za zaštitu organa za disanje u skladu s odredbama Pravilnika o uporabi osobnih zaštitnih sredstava.

Kontrolni list						
Br.	Pitanje	Vrednovanje				Bilješke
		D	Dj	I	N	
1.	Da li je na temelju procjene rizika izrađen popis potrebne OZO-a pri izloženosti prašini azbesta ili materijala koji sadrže azbest?					
2.	Da li je osobna zaštitna oprema za zaštitu organa za disanje prije davanja osobama na radu na uporabu ispitana u skladu s odredbama Pravilnika o stavljanju osobne zaštitne opreme na tržište?					
3.	Da li su osobe na radu upoznate s obavezom da se osobna zaštitna oprema za zaštitu organa za disanje smije stavljeti i skidati samo izvan područja u kojem se oslobađa azbestna prašina?					
4.	Da li je osigurano pravilno čišćenje, održavanje i čuvanje osobne zaštitne opreme za zaštitu organa za disanje?					
5.	Da li se vrši redovita kontrola stanja OZO i njihove upotrebe?					
6.	Da li su osobe na radu upoznate sa zabranom uporabe OZO ako ista ugrožavaju sigurnost i zdravlje?					
7.	Da li su razrađeni postupci za ispravno održavanje osobne zaštitne opreme?					
8.	Da li je osigurano da tamo gdje se izloženost ne može smanjiti na drugi način te gdje je radi usklađenosti s graničnim vrijednostima nužno					

	nošenje osobne zaštitne opreme za disanje, da to nije trajno i da je za svaku osobu na radu svedeno na najmanju moguću mjeru? (Tijekom razdoblja rada kad je nužna uporaba takve opreme potrebno je osigurati stanke u skladu s fizičkim i klimatskim uvjetima. Također se vezano za stanke, kada je to relevantno, obavljaju konzultacije s osobama na radu i/ili povjerenicima.)					
9.	Da li je osigurana primjerena radna ili zaštitna odjeća?					
10.	Da li osobe na radu mogu zamijeniti azbestom zagađenu radnu ili zaštitnu odjeću čistom te ne odnose zagađenu radnu ili zaštitnu odjeću izvan tvrtke?					
11.	Da li je poslodavac osigurao pranje i čišćenje zagađene radne ili zaštitne odjeće u tvrtkama koje su opremljene za tu vrstu poslova ukoliko poslodavac sam ne obavlja pranje i čišćenje? (U tom je slučaju potrebno zagađenu odjeću prevoziti u zatvorenim kontejnerima.)					
12.	Da li su osigurani odvojeni garderobni prostori za radnu odnosno zaštitnu odjeću te civilnu odjeću?					
13.	Da li su osigurana odgovarajuća mjesta za pranje, kupaonice s tuševima i toaletni prostori?					
14.	Da li je osigurano odlaganje zaštitne opreme na točno određenom mjestu i provjeravanje te čišćenje zaštitne opreme nakon svake uporabe? (Prije daljnje uporabe mora poslodavac osigurati popravak ili zamjenu neispravne opreme.)					

Zahtjevi za rad na poslovima s posebnim rizicima

Poslovi s posebnim rizicima su poslovi za čije su ugovaranje i obavljanje ovim Zakonom propisani posebni uvjeti. Poslovi s posebnim rizicima su oni koje, radi sprečavanja štetnog utjecaja na život i zdravlje osoba na radu (ozljede, profesionalne i druge bolesti), mogu obavljati samo osobe koje ispunjavaju posebne uvjete u pogledu:

- dobi života;
- spola;
- stručnih sposobnosti;
- zdravstvenog, tjelesnog ili psihičkog stanja (u daljem tekstu: zdravstveno stanje);
- psihofizioloških i psihičkih sposobnosti (u daljem tekstu: psihička sposobnost).

Kontrolni list						
Br.	Pitanje	Vrednovanje				Bilješke
		D	Dj	I	N	
1.	Da li je poslodavac na mjestima rada utvrdio poslove s posebnim rizicima vezano za azbest?					
2.	Da li prilikom dodjeljivanja poslova s posebnim rizicima poslodavac provjerava da li osoba na radu zadovoljava propisane uvjete tj. da li je prije početka rada na poslovima s azbestom uputio osobe na radu na prethodni liječnički pregled u zdravstvenu ustanovu koja u svom sastavu ima medicinu rada ili u privatnu ordinaciju specijaliste medicine rada, kako bi se utvrdilo da li ispunjava propisane zahtjeve za rad na tim poslovima? (Specijalist medicine rada mora savjetovati osobe na radu o za njih primjerenom zdravstvenom nadzoru nakon prestanka izlaganja prašini azbesta.)					
3.	Da li poslodavac posjeduje dokumentaciju o ispunjavanju uvjeta za obavljanje poslova s posebnim rizicima?					
4.	Da li poslodavac povjerava poslove osobama na radu bez provjeravanja ispunjavanja propisanih uvjeta?					
5.	Je li osigurano da se na izdvojenim mjestima rada ne obavljaju poslovi s posebnim rizicima?					

PRAKTIČNE PREPORUKE ZA KLINIČKU OCJENU OSOBA NA RADU

1. Postojeća saznanja ukazuju na to da izlaganje slobodnim vlaknima azbesta može uzrokovati sljedeće bolesti:

- asbestozu,
- mezoteliom,
- rak pluća,
- rak probavnih organa.

2. Liječnik i/ili tijelo ovlašteno za zdravstveni nadzor radnika izloženih azbestu moraju biti upoznati s uvjetima odnosno okolnostima izlaganja svakog radnika.

3. Liječnički pregledi osoba na radu trebaju se provoditi u skladu s načelima i praksom medicine rada. Oni trebaju uključivati barem sljedeće mjere:

- vođenje evidencije o zdravstvenoj i profesionalnoj anamnezi,
- osobni razgovor s osobama na radu,
- opći klinički pregled, s naglaskom na prsni koš,
- pregled plućne funkcije (spirometrija)

4. Liječnik i/ili tijelo ovlašteno za zdravstveni nadzor trebaju odlučiti o daljnjim pretragama, kao o citološkoj pretrazi pljuvačke, rentgenskom slikanju prsnog koša ili o tomografiji, u svjetlu najnovijih raspoloživih saznanja s područja medicine rada.

Izvođenje radova

Ako planirate nešto graditi ili rekonstruirati, vrlo je važno primijeniti mjere za smanjenje opasnosti ili štetnosti prije početka radova.

Najmanje osam dana prije početka radova poslodavac mora nadležnom tijelu inspekcije rada poslati prijavu o obavljanju radova s azbestom:

Prijava mora posebice sadržavati podatke o:

- lokaciji radilišta,
- vrsti i količini azbesta koji se koristi ili kojim se rukuje,
- aktivnostima i postupcima koji se vrše,

- tome da je izrađena procjena rizika
- broju uključenih radnika,
- tome da su radnici koji su uključeni prošli zdravstveni nadzor i da su nalazi bili uredni
- datumu početka i trajanja radova,
- mjerama koje se poduzimaju za ograničavanje izloženosti radnika azbestu

Granične vrijednosti - poslodavac mora osigurati da u osmosatnom vremenski prilagođenom prosjeku nijedan radnik nije izložen koncentraciji azbesta u zraku većoj od 0,1 vlakna na cm³.

Kontrolni list						
Br.	Pitanje	Vrednovanje				Bilješka
		D	Dj	I	N	
1.	Da li je prije početka radova na rušenju ili održavanju, utvrđeno da li postoji mogućnost da su prisutni materijali koji sadrže azbest? (O mogućoj prisutnosti materijala koji sadrže azbest poslodavac mora dobiti podatke od vlasnika građevine.)					
2.	Da li su pri obavljanju određenih aktivnosti kao što su rušenje, odstranjivanje, popravci i održavanje pri kojima je moguće predvidjeti da će usprkos primjene preventivnih mjera biti prekoračena granična vrijednost, određene te da li se provode sljedeće mjere zaštite osoba na radu koje obavljaju takve radove: – opremljenost odgovarajućom osobnom zaštitnom opremom za zaštitu organa za disanje i drugom osobnom zaštitnom opremom koju osobe na radu moraju stalno koristiti – postavljanje potrebne znakove upozorenja					

	<p>koji upozoravaju na očekivano prekoračenje graničnih vrijednosti</p> <ul style="list-style-type: none"> – sprječavanje širenje prašine azbesta ili prašine materijala koji sadrži azbest izvan prostorije ili radilišta 					
3.	<p>Da li je prije početka radova na rušenju ili prije odstranjivanja azbesta i/ili materijala koji sadrže azbest iz zgrada, konstrukcija, instalacija, uređaja, opreme ili brodova napravljen plan rada?</p>					
4.	<p>Da li su u planu rada iz prethodne točke poduzeti odgovarajuće mjere, koje su potrebne zbog sigurnosti i zdravlja osoba na radu te da li je u planu rada posebice navedeno:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) vrsta i predviđeno trajanje radova b) lokacija na kojoj će se radovi izvoditi c) postupci koji će se primjenjivati jer radovi uključuju rad s azbestom ili materijalima koji sadrže azbest d) karakteristike opreme koja će se upotrebljavati za: <ul style="list-style-type: none"> – zaštitu i dekontaminaciju osoba koje rade na radilištu – zaštitu drugih osoba, koje su prisutne ili se nalaze blizu radilišta e) postupak odstranjivanja azbesta i/ili proizvoda, koji sadrže azbest f) osobna zaštitna oprema koja će biti osigurana ukoliko je potrebna za rad na siguran način g) način na koji će se dokazati, da nakon završetka radova na rušenju ili odstranjivanju azbesta na radnom mjestu ne postoji rizik zbog izlaganja azbestu 					
5.	<p>Da li su pri radovima na rušenju i odstranjivanju azbesta kao i radovima na održavanju poduzete odgovarajuće organizacijske i sigurnosne mjere, kojima će osigurati, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) su područja, na kojima se izvode ove aktivnosti jasno označena i u skladu s propisom koji se odnosi na sigurnosne znakove te označena sa sigurnosnim znakom zabrane »pristup neovlaštenim osobama je zabranjen« te s dodatnim upozorenjem »azbestna vlakna«. b) je pristup na područja, na kojima se izvode radovi dozvoljen samo onim osobama na 					

<p>radu, koje moraju raditi ili ulaziti na ta područja zbog prirode svoga posla, c) je na područjima, na kojima se obavljaju radovi, zabranjeno pušenje d) je dostupan odgovarajući prostor u kojem osobe na radu mogu uzimati hranu i piće bez rizika od kontaminacije azbestnom prašinom ili materijala koji sadrže azbest</p>						
--	--	--	--	--	--	--

Informiranje osoba na radu - obavješćivanje i savjetovanje

Prema odredbama propisa zaštite na radu, poslodavac mora osigurati da osobe na radu dobiju informacije o radu s azbestom i drugim čimbenicima koji utječu na njihov život i zdravlje te mora osigurati da im se omogući odgovarajuće osposobljavanje za rad na siguran način radi spriječavanja ozljeda, profesionalnih bolesti i drugih bolesti u svezi s radom.

Program osposobljavanja osoba na radu za siguran rad prilikom obavljanja poslova kod kojih postoji rizik od izloženosti prašini azbesta ili materijala koji sadrže azbest mora biti takav da osobe na radu steknu potrebne vještine i znanja glede:

- a) osobina azbesta i njegovih učinaka na zdravlje te sinergistični učinak azbesta i pušenja na zdravlje
- b) vrsta proizvoda ili materijala koji bi mogli sadržavati azbest
- c) postupaka, pri kojima može doći do izlaganja prašini azbesta ili materijala koji sadrže azbest te značenja preventivnih mjera za smanjivanje izlaganja na najmanju moguću mjeru
- d) načina rada na siguran način, mjera zaštite i osobne zaštitne opreme
- e) postupaka za postupanje u akcidentnim situacijama
- f) značenja zdravstvenih pregleda

Kontrolni popis

Br.:	Pitanje	Procjena				Bilješke
		D	D j	I	N	
1.	Da li su osobe na radu informirane o svim mjerama koje je poslodavac poduzeo u području sigurnosti i zaštite zdravlja vezano za obavljanje poslova kod kojih postoji rizik od izloženosti prašini azbesta ili materijala koji sadrže azbest?					
2.	Da li su osobe na radu upoznate i s drugim čimbenicima koji utječu na siguran rad?					
3.	Da li su osobe na radu osposobljene za rad na siguran način vezano za obavljanje poslova kod kojih postoji rizik od izloženosti prašini azbesta ili materijala koji sadrže azbest?					

Poslodavac je obvezan provoditi postupke obavješćivanja i savjetovanja s osobama na radu odnosno njihovim predstavnicima o pitanjima zaštite na radu, sukladno propisima zaštite na radu i posebnom propisu. Ispravna procedura informiranja i obrazovanja određuje pravila o tome tko je odgovoran za pružanje informacija i u kojem opsegu, te vodi li se o tome dokumentacija.

Kontrolni list						
Br.	Pitanje	Vrednovanje				Bilješke
		D	Dj	I	N	
1.	Da li postoje pisane upute ZNR-a?					
2.	Da li je pisanim uputama i obavijestima osigurano da su osobe na radu i njihovi predstavnici obaviješteni o: – mogućem riziku za zdravlje, zbog izlaganja prašini azbesta ili materijala, koji sadrže azbest te o riziku zbog uporabe duhanskih proizvoda – maksimalnim graničnim vrijednostima i načinu monitoringa zraka u radnom okolišu – higijenskim mjerama, uključujući pozitivne učinke na zdravlje zbog prestanka pušenja – pravilnoj uporabi i nošenju radne ili zaštitne odjeće i osobne zaštitne opreme – posebnim preventivnim mjerama za smanjenje i sprečavanje izlaganju prašini azbesta ili prašini materijala koji sadrže azbest					
3.	Da li su pisane upute i obavijesti iz predhodne točke postavljene na dobro vidljivim mjestima te jasne i lako razumljive osobama na radu?					
4.	Da li su postavljene pismene upute i sigurnosne oznake s ciljem informiranja osoba na radu?					
5.	Da li je poslodavac poduzeo dodatne mjere s kojima će osigurati: a) osobama na radu i/ili njihovim predstavnicima pristup do rezultata mjerenja koncentracije azbestnih vlakana u radnom okolišu i obrazloženja navedenih rezultata b) u slučaju prekoračenja maksimalno dopuštenih graničnih vrijednosti, upoznavanje					

	osoba na radu i/ili njihovih predstavnika što je prije moguće o prekoračenjima maksimalno dopuštenih koncentracija te savjetovanje s osobama na radu i/ili njihovim predstavnicima o mjerama, koje je potrebno poduzeti ili upoznavanje radnika i/ili njihovih predstavnika o mjerama koje su bile poduzete u nužnim situacijama					
6.	Da li je odbor ZNR informiran o stanju zaštite na radu vezano za uporabu azbesta?					
7.	Da li je odbor ZNR informiran o teškim, po život opasnim, smrtnim i skupnim ozljedama na radu?					
8.	Da li se je prije početka radova, poslodavac savjetovao s osobama na radu i/ili povjerenicima za zaštitu na radu.					

Provjeravanje učinkovitosti poduzetih mjera.

Nakon što poduzmete mjere za smanjenje opasnosti ili štetnosti na mjestima rada, trebate se uvjeriti da su poduzete mjere dovoljno učinkovite.

Kontrolni list						
Br.	Pitanje	Vrednovanje				Bilješke
		D	Dj	I	N	
1.	Da li se obavlja kontrola poduzetih mjera, s ciljem utvrđivanja da li su poduzete mjere dovoljno učinkovite ?					

Poveznice i korisni materijali:

- <http://osha.europa.eu>
- <http://osha.europa.eu/en/legislation/directives/the-osh-framework-directive/1>
- http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/health_hygiene_safety_at_work/c11113_en.htm
- <http://www.issa.int/Resources/Resources/FAQ-s-regarding-the-Framework-Directive-89-391-EEC>
- http://www.oshnet.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=94&Itemid=78

Poveznice na specifične smjernice na raznim jezicima:

- <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=148&langId=en&furtherPubs=yes>

Poveznice na hrvatske internetske stranice.

- www.hzzzs.hr - Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu (Croatian Institute for Health Protection and Safety at Work)